

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

Г.І. Слосанська

від 09 вересня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РАННЯ ЛОГОПЕДИЧНА ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	016 Спеціальна освіта (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	Логопедія (найменування освітньої програми)
Мова навчання	українська

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник:

Подтабачний Н.М. - асистент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 2 від 09 вересня 2025 року

Завідувач кафедри спеціальної

та інклюзивної освіти

___Ганна СЛОЗАНСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

Освітня програма	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	1 Освіта / Педагогіка
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Основна
Мова навчання	Українська
Курс	3
Семестр	6
Кількість змістовних модулів	2
Форма підсумкового контролю	залік
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Загальна кількість годин	120
Лекції (год.)	Денна, дуальна форма - 24 год., заочна форма – 10 год.
Лабораторні заняття (год.)	-
Семінарські заняття (год.)	Денна, дуальна форма - 24 год., заочна форма – 10 год.
Самостійна робота студента (год.)	Денна, дуальна форма - 72 год., заочна форма – 100 год.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % до 60 %

для заочної форми навчання – 20 % до 80 %

2. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція» передбачено формування у здобувачів вищої освіти теоретико-методологічних знань про логопедію як науку; засвоєння основних завдань, методів та принципів логопедичної діагностики у ранньому віці; ознайомлення з принципами та основними аспектами корекційного втручання в ранньому віці; оволодіння вмінням зібрати необхідну інформацію та оцінити стан мовлення дитини, виявити відхилення від норми, а також функціонування в межах норми; розуміти взаємозв'язок між мовленням та психічними процесами

Основними завданнями вивчення дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція» є формування у студентів теоретичних та практичних уявлень про:

- раннє логопедичне втручання, планування корекційної роботи;
- мовленнєвий і психічний розвиток дітей раннього віку
- сучасні підходи до корекції мовлення дітей 0-3р.;
- оцінку усіх аспектів мовлення дитини раннього віку, яка функціонує в межах розвиткової норми;

- збір та аналіз даних анамнезу;
- оцінку зовнішніх факторів, які можуть вплинути чи посприяти виникненню проблем з мовленням;
- методи виявлення та попередження особливостей розвитку, що можуть бути ознакою та причиною подальших труднощів у навчанні;
- планування корекційної програми логопедичної роботи до відповідних потреб дитини.

Вивчення навчальної дисципліни дає можливість набути таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти у процесі корекційно-педагогічної, діагностико-консультативної, дослідницької та культурно-просвітницької діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій і методів спеціальної та інклюзивної освіти та логопедії зокрема і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної, інклюзивної освіти та логопедії.

СК 3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК 4. Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.

СК 5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовлення, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК 6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний логопедичний, корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

СК 7. Здатність дотримуватися вимог до організації навчального та корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК 8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності

СК 9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК 11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК 13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК 14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з порушеннями мовлення та іншими особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК 18. Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.

СК 19. Здатність визначати, добирати та застосовувати відповідні віку та цілям втручання матеріали, обладнання і технології, оцінювати їх ефективність для покращення доступу до спеціальної та інклюзивної освіти.

3. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція» забезпечує досягнення здобувачами таких результатів навчання:

РН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН 2. Розкривати суть основних педагогічних категорій, чинники розвитку і формування особистості, визначати зміст освіти, аналізувати навчальні плани і програми, педагогічні явища і процеси, проектувати та моделювати хід їх протікання.

РН 3. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН 4. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН 6. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН 7. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН 8. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН 11 Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно- рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН 13. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами загалом та порушеннями мовленнєвого розвитку зокрема.

РН 15. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

РН 16. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН 17. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

4. Програма навчальної дисципліни Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні основи дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція»

Тема 1. Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.

Розлади мовлення у ранньому віці, методи їх попередження, виявлення та подолання засобами спеціального навчання та виховання.

Значення терміну «корекція», «діагностика». Об'єкт, предмет, мета і завдання ранньої логопедичної діагностики та корекції, взаємозв'язок з іншими науками. Принципи наукової дисципліни. Періодизація онтогенетичного розвитку дитини. Характеристика гіперсензитивних періодів.

Роль ранньої логопедичної діагностики та корекції в сучасному світі. Розрізнення мовленнєвої норми і відхилень від неї. Понятійно-категоріальний апарат.

Роль логопеда в ранньому віці. Завдання і специфіка роботи логопеда. Спеціалізація логопеда. Сутність діяльності логопеда як особистості та професіонала в умовах інноваційного розвитку суспільства. Складові професійної компетентності вчителя-логопеда.

Тема 2. Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.

Анатомічні зміни організму, дозріванні півкуль головного мозку. Взаємозв'язок соціального, психічного та фізіологічного розвитку. Будову та функції органів мовлення та голосу. Анатомо-фізіологічні механізми мовленнєвої діяльності. Будова мовленнєвого апарату: центральний та периферичний відділи. Розвиток сенсорних систем.

Тема 3. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя

Оцінка психофізичного та мовленнєвого розвитку дітей першого року життя. Оцінка вроджених рефлексів. Періодизація домовленнєвого періоду. Розвиток спілкування та становлення мовлення першого року життя. Психічні процеси. Сприймання навколишнього середовища немовляти.

Тема 4. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя

Оцінка психофізичного та мовленнєвого розвитку дітей другого року життя. Аналіз мовлення, його активізація. Оцінка вроджених рефлексів. Розвиток спілкування та становлення мовлення першого року життя. Психічні процеси. Сприймання навколишнього середовища. Ігрова діяльність.

Тема 5. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя

Оцінка психофізичного та мовленнєвого розвитку дітей третього року життя. Аналіз мовлення, його активізація. Оцінка вроджених рефлексів. Розвиток спілкування та становлення мовлення першого року життя. Психічні процеси. Сприймання навколишнього середовища. Ігрова діяльність. Соціальна активність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Практичні основи дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція»

Тема 6. Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.

Логопедія новонародженої дитини. Значення анамнестичних даних в логопедичній роботі. Первинна консультація. Збір інформації для логопедичного висновку. Цілі і завдання логопедії раннього дитинства. Етапи діагностики. Прийоми логопеда під час обстеження.

Оцінка та аналіз медичних, психологічних заключень. Ознайомлення з цілями і потребами ранньої логопедичної опіки. Елементи логопедичної оцінки новонародженої дитини (анатомії, фізіології, рефлексів).

Роль логопедичної служби в опіці немовля народженого у визначений термін та передчасно. Причини порушень мовлення

Тема 7. Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці

Ознайомлення з термінологією, підставами та значенням в практиці логопеда. Клініко-педагогічна класифікація порушень мовлення. Психолого – педагогічна класифікація. Запис у логопедичному висновку згідно із державним стандартом. Коморбідні порушення. Командна взаємодія.

Тема 8. Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку

Методи та прийоми у роботі з дітьми. Практичні вправи. Поради батькам щодо облаштування сприятливого навчального середовища. Класифікація дитячих ігор та іграшок. Індивідуальні та групові заняття.

Тема 9. Методики раннього втручання.

Денверська модель раннього втручання. Монтессорі терапія. Техніки співпраці та навчання дитини. Міждисциплінарна допомога. Принципи та методи. Завдання методик. Розвиток мовлення та психічних процесів. Досвід раннього втручання закордоном. Методичні рекомендації.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма				заочна форма				Дуальна форма				
	усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі			
		лек ції	сем іна рсь кі зан ятт я	сам ост ійн а роб ота		лек ції	сем іна рсь кі	сам ості йна роб ота		лек ції	сем іна рсь кі	самостійна робо та	
									ЗВО	Р	ЗВО	Р	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні основи ранньої логопедичної діагностики та корекції													
Тема 1. Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.	12	2	2	8	9	1	-	8	12	2	2		8
Тема 2. Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.	12	2	2	8	10	-	1	8	12	2	2		8
Тема 3. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя	12	2	2	8	14	1	1	12	12	2	2		8
Тема 4. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя	12	2	2	8	14	1	1	12	12	2	2		8
Тема 5. Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя	12	2	2	8	14	1	1	12	12	2	2		8

Всього за модуль	60	10	10	40	60	4	4	52	60	10	10		40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Практичні основи ранньої логопедичної діагностики та корекції													
Тема 6. Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	16	4	4	8	16	2	2	12	16	4	4		8
Тема 7. Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці	12	2	2	8	14	1	1	12	12	2	2		8
Тема 8. Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	16	4	4	8	14	1	1	12	16	4	4		8
Тема 9. Методики раннього втручання.	16	4	4	8	16	2	2	12	16	4	4		8
Всього за модуль	60	14	14	32	60	6	6	48	60	14	14		32
ВСЬОГО	120	24	24	72	120	10	10	100	120	24	24		72

4.1. Теми лекцій

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин	
			Денна/дуальна форма	Заочна форма
1.	1.	Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.	2	1
2.	2.	Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.	2	-
3.	3.	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя	2	1
4.	4.	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя	2	1
5.	5.	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя	2	1
6.	6.	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	2	1
7.	6	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	2	1
8	7.	Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці	2	1
9	8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	2	1
10	8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	2	-
11	9	Методики раннього втручання	2	1
12	9	Методики раннього втручання	2	1
		Всього годин	24	10

4.2. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин	
			Денна/дуальна форма	Заочна форма
1	1	Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.	2	-
2	2	Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.	2	1
3	3	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя	2	1
4	4	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя	2	1
5	5	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя	2	1

6	6	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	2	1
7	6	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	2	1
8	7	Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці	2	1
9	8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	2	1
10	8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	2	-
11	9	Методики раннього втручання	2	1
12	9	Методики раннього втручання	2	1
		Всього годин	24	10

4.3. Самостійна робота

№ з/п	№ тем и	Назва теми	Кількість годин	
			Денна/ду а льна форма	Заочна форма
1	1	Предмет, завдання і принципи ранньої логопедичної діагностики та корекції. Теоретичні та методологічні основи.	8	8
2	2	Анатомічні та фізіологічні характеристики розвитку дитини раннього та молодшого дошкільного віку.	8	8
3	3	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей першого року життя	8	12
4	4	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей другого року життя	8	12
5	5	Психофізичний та мовленнєвий розвиток дітей третього року життя	8	12
6	6	Логопедична діагностика. Загальна схема обстеження, збір анамнезу. Причини порушень мовлення.	8	12
7	7	Мовленнєві порушення та їх корекція у ранньому віці	8	12
8	8	Активізація мовленнєвої діяльності у дітей раннього віку	8	12
9	9	Методики раннього втручання. Денверська модель.	4	6
10	9	Методики раннього втручання. Монтессорі терапія.	4	6
		Всього годин	72	100

5. Методи навчання

Лекції: словесні (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій), навчальна дискусія.

Семинарські заняття: наочні (спостереження, ілюстрування), репродуктивні (відтворення, бесіда).

Лабораторні заняття: вправи різних типів, ситуативне моделювання, методи мотивації навч.-пізнавальної д-сті ("перевернутий клас", дискусії, дидактичні та ділові ігри); робота в групах; case-study, портфоліо.

Самостійна робота: самостійна робота з навчальною літературою при підготовці до занять за контентом ЕНМК, доповіді на обрані теми.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Рання логопедична діагностика та корекція» використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на семінарських заняттях та виконання ними завдань самостійної роботи;

- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістовного модуля;

- підсумковий контроль проводиться у формі заліку, шляхом тестування.

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському занятті студент може отримати максимум **8-9 балів**.

8-9 балів: студент демонструє міцні знання матеріалу в заданому обсязі, аргументовано та чітко будує висловлювання, висловлює власне ставлення до заданої теми, володіє додатковими інформаційними знаннями, творчо підходить до виконання завдань.

7-6 балів: студент демонструє знання матеріалу семінарського заняття в повному обсязі, дає повну відповідь на запитання, при цьому допускає неточності у розкритті змісту питання чи відповіді на додатково поставлене запитання.

4-5 балів: студент дає неповну відповідь на запитання, не наводить приклади, поставлені додаткові запитання викликають труднощі.

2-3 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу, не знає основної термінології, у відповідях на поставленні запитання допускається значних помилок у твердженнях.

0 балів: відповідь на питання відсутня.

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності без поважних причин на лекціях та семінарських заняттях знімається 2 бали. У разі непередготовленості до семінарського заняття - 3 бали.

Політика щодо термінів та перескладання завдань: завдання, які виконуються з порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. До перескладання модулю/модулів студент допускається з дозволу деканату за наявності поважних причин. Пропущена з поважних причин робота може бути зданою протягом тижня без зняття штрафних балів. Пропущені лекційні заняття відпрацьовуються шляхом переписування конспекту теми лекції. Пропущені семінарські заняття відпрацьовуються усно впродовж тижня після пропуску.

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Зафіксовані порушення норм доброчесності під час складання підсумкового контролю є підставою для розгляду на засідання Комісії з питань етики та академічної доброчесності університету.

Розподіл балів які отримують студенти

									Сума
Змістовий модуль I					Змістовний модуль II				
T ₁	T ₂	T ₂	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉	
8	8	8	8	8	9+9	8	8+9	8+9	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту	для заліку

діяльності		(роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

9. Рекомендована література

Основна

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. – вид. 3-тє, перер.та доповн. – К.:Видавничий дім «Слово», 2015є-776 с.
2. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії./УКЛ. В.В. Тищенко, Є.Ю.Линдіна.- У. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. – 308 с.
3. Бабич, Н. М., & Сенедяк, Т. С. (2022). Особливості логопедичного консультування родин дітей раннього віку із груп ризику.
4. Белова О.Б. Мовленнєвий розвиток в нормі: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2012. 180с.
5. Белова.О.Б. Спеціальна методика розвитку мовлення: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2018. 194 с.
6. Белова О.Б. Пропедевтика мовленнєвих порушень: навчально-методичний посібник Кам'янець-Подільський: Медобори 2006, 2017. 140с.
7. Богуш А. М. Мова дітей. Посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів / під заг. ред. С. Чередниченко. Київ : Кобза, 2003. 144 с.
8. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник. Київ: Вища шк., 2007. 542 с. (с. 222–229).
9. Губа Г. П. Неврологические симптомы, синдромы и функциональные пробы. Київ : Здоров'я, 1969. 299 с.
10. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання і виховання дітей раннього віку “Соняшник”. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 88 с.
11. Коцур Н. Основи педіатрії і гігієни дітей раннього та дошкільного віку: навч. посібник. Чернівці: Книги – XXI, 2004. 576 с. (с. 556.).
12. Стельмахович М. Вибрані педагогічні твори. Т. 2: Українська етнопедагогіка /упоряд.: Л. Калуська, В. Ковтун, М. Ходак / за заг. ред. Л. Калуської. – Івано-Франківськ– Коломия: Вік, 2012. 464 с. (с. 105).
13. Тарасюк В. С., Титаренко Г. Г., Паламар І. В., Титаренко Н. В. Ріст і розвиток людини. Київ : Здоров'я, 2002. 272 с. (с. 12–14).

14. Черніченко Л. А. Рання логопедична корекція. *Навчально-методичний посібник*. Умань : Візаві. 2020. 150с.

15. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: [Науково-методичний посібник] / Н.В. Манько. – К. : КНТ, 2008 – 256 с

Додаткова

1. Вовчок Н. І., Кляп М. І. Раннє втручання як ефективна модель корекції розвитку дітей з розладами спектру аутизму. Актуальні проблеми корекції ної педагогіки, психології та реабілітації , 2019. 26-30.

2. Гдиря О. В., Міщук Т. М. Реалізація програми раннього втручання для дітей віком від народження до 4 років на прикладі діяльності навчально-реабілітаційного центру Джерело. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України, 2017.

3. 103-103.3.Горішна Н.М., Слозанська Г. І. Підготовка педагогів до навчання дітей з особливими освітніми потребами і травматичним досвідом вїи ни: виклики та можливості: III Всеукраїнська міждисциплінарна науково-практична конференція з міжнародною участю «Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат» (23–24 квітня 2023 р., м.Тернопіль), 2023. С.82-85.

4. Горішна Н.М., Слозанська Г. І. Сучасний стан і потенційні можливості використання МКФ-ДП в інклюзивній освіті України. Науковий журнал Хортицької національної академії . Scientific Journal of Khortytsia National Academy. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2021. Вип. 1(4). С. 97-109.<https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-4-9>.

5. Козак М. М. Вплив раннього втручання на розвиток мовних навичок у дітей з аутизмом. Спеціальна освіта та соціальна інклюзія: виклики XXI століття, 2023. 14.7.Кропивницька М. Е. Впровадження послуги раннього втручання на рівні пілотних областей в Україні. Інвестиції : практика та досвід. 2019. No 6. С. 132–137. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.6.132.8>

6. Кукуруза Г. В. Ефективність програм раннього втручання для дітей з порушенням психічного розвитку. Вісник Харківського національного університету No1046, Серія “Психологія”, 2013. Випуск 57. 184-186.

7. Лопатинська Н. А. Технологія абілітації і реабілітації порушень мовлення дітей раннього віку у системі раннього втручання. In Baltic International Academy; International scientific conference «The role of psychology and pedagogy in the spiritual development of modern society»: conference proceedings, Baltija Publishing, Riga, Latvia. 2022, July. pp. 357-360.

8. Мартиненко Я. А. Раннє втручання у дітей з руховими порушеннями. *Міжнародний неврологічний журнал*, 2016. 2 (80), 168-169.

9. Слозанська, Г., & Горішна, Н. (2023). Ефективність раннього втручання у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями раннього віку. *Освіта. Інноватика. Практика*, 11(10), 36-49.

10. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку / Є. Ф. Соботович // *Дефектологія*. – 2002 - №3. – С. 12-16.

11. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії): Навчальний посібник / М. К. Шеремет, О. В. Ревуцька. – К., 2009. - 244 с.